

Vabariigi Valitus
Riigikogu fraktsioonid

Meie 16.09.2025 nr 1-4/89

Pöördumine: Toetus tööjõukulude katmiseks sigade Aafrika katku (SAK) puhangu järel tootmispotentsiaali taastavates ettevõtetes

Austatud Eesti Vabariigi peaminister, Vabariigi Valitsuse liige, Riigikogu fraktsiooni esimees, Riigikogu komisjoni esimees, Riigikogu liige

Tunnustame Vabariigi Valitsuse seniseid samme, millega on toetatud seakasvatajaid SAK puhangute järeltegevustes, bioturvalisuse tõhustamisel ning jahindusmeetmete kaudu taudi leviku piiramisel.

Seisuga 15.09.2025 on SAKi tõttu hukatud või hukkamisele määratud 54 650 kodusiga, mis moodustab 19,3% eesti kodusigade populatsioonist. Sealjuures on hukatud või hukkamisele määratud 44,9% emiste populatsioonist. Niivõrd suure põhikarja vähenemisega kaasneb Eesti sealihaga isevarustatuse vähenemine 2026. aastal seniselt 72%-lt 39%-le. Tegemist on kriisiga, mis ohustab Eesti toiduga isevarustatust.

SAKi esimese laine (2015-2016) järel langes Eesti sealihaga isevarustatus 100%-lt 73%-ni ning SAKi tõttu kaotatud tootmispotentsiaal jäi taastamata. Sellest kogemusest lähtuvalt ei saa eeldada Eesti sealiha tootmise potentsiaali taastumist ilma riigipoolse sekkumiseta.

Eesti seakasvatajatel jääb 2026. aastal SAKist tingitud tootmismahude vähenemise tõttu saamata umbes 41,5 mln eurot müügitulu ja ligikaudu samas mahu tuleb sealiha täiendavalt riiki importida. Tootmismahu selline vähenemine mõjutab seakasvatuse ettevõtetes umbes 200 töötajat, kelle ühe aasta tööjõukulu on umbes 5 mln eurot, sh töötasu pealt arvestatavad maksud umbes 2 mln eurot.

Sõltuvalt ettevõtte suurusest ja sellest, millise tootmise taastamise strateegia ettevõtte valivad, kulub tootmise osaliseks taastamiseks vähemalt 9 kuud ja täielikuks taastamiseks umbes 30 kuud. Lisaks uute loomade ostmisele tuleb ettevõtetel tootmispotentsiaali taastamiseks teha kulutusi loomasöödale, tööjõule, energiale ning teistele tootmissisenditele ja teenustele, kuid müügitulu sel perioodil puudub. Käibevahendite nappus seab ohtu Eesti

seakasvatuse taastumise ja sealihaga isevarustatuse parandamise. Seetõttu on oluline leida võimalusi ettevõtete toetamiseks tootmise taastamise perioodil.

Ettepanek: luua toetusmeede tootmist taastavates seakasvatusettevõtetes tööjõukulude toetamiseks

Tööjõukulude toetamisel tootmist taastavates seakasvatusettevõtetes peab arvestama põhikarja ja nuumakarja erisustega:

- 1) **Tööjõukulude toetamine nuumafarmi taasasustamisel.** Sõltuvalt sellest, kui kiiresti suudetakse farm pärast SAKiga nakatunud loomade avastamist depopuleerida ja desinfitseerida ning sellest kui kiiresti on võimalik leida turult uued loomad, kulub nuumafarmi uuesti 100%-lise täitmiseni umbes 9 kuud. Selle sisse jääb 2 kuu pikkune farmi tühipidamise aeg, kus farmis ei saa tegevusi teha. Ülejäänud ajal on farmi töötajad hõivatud osalise koormusega. Teeme ettepaneku hüvitada farmi tühipidamise ajal 100% farmi tööjõukuludest ja kuni nuumafarmi taasasustamiseni, aga mitte kauem kui 9 kuud pärast SAKi avastamist, hüvitada 70% farmi tööjõukuludest.
- 2) **Tööjõukulude toetamine põhikarja taasasustamisel.** Sõltuvalt sellest, kui kiiresti suudetakse farm pärast SAKiga nakatunud loomade avastamist depopuleerida ja desinfitseerida ning sellest kui kiiresti on võimalik leida turult uued loomad, kulub põhikarja farmi uuesti 100%-lise täitmiseni ja toodangu saamiseni umbes 30 kuud. Selle sisse jääb 2 kuu pikkune farmi tühipidamise aeg, kus farmis ei saa tegevusi teha. Ülejäänud ajal on farmi töötajad hõivatud osalise koormusega. Teeme ettepaneku hüvitada farmi tühipidamise ajal 100% farmi tööjõukuludest ja kuni põhikarjafarmi taasasustamiseni, aga mitte kauem kui 24 kuud pärast SAKi avastamist, hüvitada 70% farmi tööjõukuludest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kerli Ats

Juhatuse esinaine

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

Kirja koostaja: Ants-Hannes Viira, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja põllumajanduspoliitika juht, ants.viira@epkk.ee